

M. Ranałowska

NR: 1383 PODPIS
WPLYNĘŁO

2024 -07- 02

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Krajowa Rada Izb Rolniczych

Warszawa, 25 czerwca 2024 r.

DPK.81.7.2024.JT

Krajowa Rada Izb Rolniczych
Parzniew, ul. Przyszłości 5
05-804 Pruszków

Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na pismo z dnia 15 maja 2024 r. przekazane za pośrednictwem wiadomości e-mail, zawierające prośbę o zbadanie, czy nie nastąpiło naruszenie przepisów z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów na rynku pasz, wyjaśniam jak poniżej.

W pierwszej kolejności pragnę podziękować za przekazane informacje i poinformować, że poprawa warunków funkcjonowania rynku rolno-spożywczego stanowi jeden z priorytetów działań Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes UOKiK” lub „Prezes Urzędu”). Sytuacja na przedmiotowym rynku jest na bieżąco monitorowana pod kątem możliwości podjęcia przez Prezesa Urzędu działań, zarówno na podstawie ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów¹ (dalej: „ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów” lub „u.o.k.k.”), jak również na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (dalej jako: „ustawa o przewadze kontraktowej” lub „u.p.n.w.p.k.”)².

Wskazuję przy tym, że na potrzeby niniejszej sprawy przeprowadzona została analiza sytuacji panującej na rynku pasz. Wnioski z tej analizy przedstawione zostały w dalszej części niniejszego pisma.

¹ Dz.U. z 2024 r. poz. 594.

² Dz.U. z 2023 r. poz. 1773.

KRIR/MR/568/2024

Aktualna sytuacja na rynku pasz

Zasadniczym przedmiotem obrotu na przedmiotowym rynku są mieszanki paszowe oraz surowce rolne przeznaczone do karmienia zwierząt. Mieszanki paszowe, które mogą być pełnoporcjowe oraz uzupełniające, zaspokajają lub suplementują potrzeby żywieniowe zwierząt, dzięki odpowiedniemu stosunkowi białek, tłuszczów, węglowodanów, witamin oraz mikroelementów. Ich głównymi składnikami mogą być natomiast przede wszystkim takie surowce rolne jak zboża, śruty roślin oleistych oraz rośliny białkowe. Surowce te mogą być sprzedawane na pasze także osobno a ich ceny determinują koszty, które ponosi producent rolny na żywienie zwierząt.

Ceny mieszanek paszowych w okresie od kwietnia 2019 r. do kwietnia 2024 r. przedstawia poniższy wykres 1. - uwzględniono zatem względnie stabilny rok 2019 oraz zmiany zachodzące w okresie pandemii COVID-19 i rozpoczęcia pełnoskalowej wojny w Ukrainie.

Wykres 1. Ceny mieszanek paszowych (m.p.) w Polsce od IV 2019 do IV 2024 (w PLN/kg)

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

Jak wynika z wykresu 1., po wcześniejszym wzroście, ostatni analizowany okres roku dla którego dostępne są dane statystyczne, tj. maj 2023-kwiecień 2024, przyniósł spadki cen mieszanek paszowych, po wcześniejszym okresie znaczących wzrostów. Ceny te zaczęły zbliżać się do poziomów z 2019 r., z wyjątkiem cen mieszanek uzupełniających, które w mniejszym stopniu są oparte na surowcach rolnych i nie są determinowane przez ich ceny. Ceny pasz są silnie skorelowane z cenami surowców do ich produkcji.

Jak widać na wykresie 2., w tym samym rocznym okresie znacząco zmalały również ceny typowych surowców krajowych (zboź i śruty), przy czym w przypadku samych zboź zbliżyły się do poziomu z 2019 r. a dla śruty sojowej były wciąż na dużo wyższym poziomie

i w ostatnim analizowanym miesiącu (kwiecień 2024 r.) nawet nieznacznie wzrosły względem miesiąca poprzedniego (po wcześniejszych wielomiesięcznych spadkach).

Wykres 2. Ceny krajowych surowców paszowych w Polsce od IV 2019 do IV 2024 (w PLN/kg)

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

Zarówno ceny typowo krajowych surowców paszowych, jak również ceny głównie importowanych roślin białkowych, w szczególności soi, zależą przede wszystkim od tendencji na rynkach światowych. Te natomiast są determinowane przez relacje podaży-popytu, które wynikają ze skali produkcji, zapasów i spożycia. Za malejącymi cenami na świecie przemawiała dla kończącego się obecnie sezonu 2023/24, nadwyżka ilości dostępnych na rynku surowców względem popytu³. Sytuacja ta może się jednak zmienić ze względu na czynniki takie jak: warunki pogodowe w głównych rejonach upraw, ceny energii i paliw, popyt ze strony sektora paliwowego na biopaliwa i biokomponenty oraz decyzje polityczne dotyczące ceł i kontyngentów wywozowych w krajach eksporterskich.

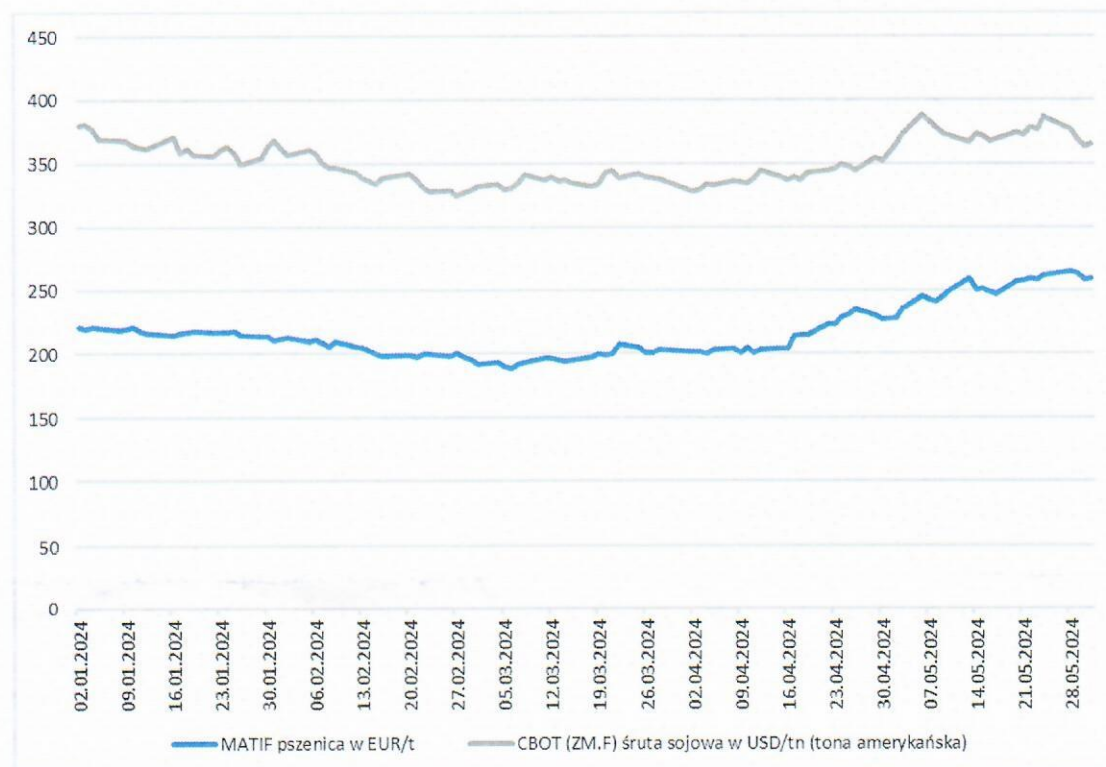
Jak wynika z notowań zbóż i rzepaku na europejskiej giełdzie MATIF oraz soi na amerykańskiej giełdzie CBOT, po tegorocznym okresie spadków cen, koniec kwietnia i maj 2024 r. przyniosły wzrosty cen tych surowców. Dodatkowo z perspektywy polskiego kupującego na wyższe ceny asortymentu sojowego wpływ miało istotne umocnienie się dolara amerykańskiego. Przykładowo na giełdzie MATIF cena pszenicy w połowie kwietnia 2024 r. wynosiła 203,75 EUR/t, a pod koniec maja ok. 259,25, natomiast na giełdzie CBOT cena śruty sojowej w tym okresie wzrosła z 339,6 USD/tn do 364,7. Sytuację w zakresie zmian tych cen przedstawia wykres 3.

Warto jednak zauważyć, że w ciągu ostatniego tygodnia maja 2024 r. w przypadku śruty sojowej rozpoczął się trend spadkowy. Nieznaczny spadek nastąpił też w przypadku

³ Rynek pasz. Stan i perspektywy nr 45 (2023), IERiGŻ; Grain Market Report nr 552, IGC, kwiecień 2024; Rynek Rolny, maj 2024, IERiGŻ.

3 ostatnich dni maja dla pszenicy na MATIF. Zapowiada to pojawienie się czynników, które mogą prowadzić do stabilizacji lub obniżek cen. Jak podają amerykańskie serwisy giełdowe, ostatnie prognozy wysokich zbiorów soi wynikające ze sprzyjających warunków pogodowych, powodują presję na spadek cen⁴. Sytuacja na rynku zbóż wciąż jest niepewna, a ewentualne spadki cen mogą być hamowane przez ostatnie informacje o prognozowanych niskich zbiorach w Rosji.

Wykres 3. Dienne ceny zamknięcia na giełdach towarowych pszenicy i śrutu sojowej w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych giełdowych.

W przypadku polskiego rynku zbóż paszowych czynnikiem powodującym wzrost cen lub hamującym ich spadek może być rosnący popyt krajowy na pasze oraz ograniczenie importu z Ukrainy. Warto również zauważyć, że miesiące bezpośrednio przed zbiorami na podstawie obserwacji wieloletniej, charakteryzowały się często wzrostem cen a ich spadek następował w miesiącach żniw.

Podsumowując, według dostępnych obecnie danych statystycznych (do kwietnia 2024 r.), ceny zarówno mieszanek paszowych, jak i surowców paszowych były od zeszłego roku w trendzie spadkowym. Sygnały z rynku dotyczące maja br. oraz informacje giełdowe i kursy walutowe wskazują, że ostatnio nastąpiło odbicie i ceny rosną. Pod koniec maja ten trend jednak znów się odwrócił. Wynika z tego, że ostatnie wyższe ceny mogły być tylko sytuacją przejściową, zwłaszcza, że obecnie rynek jest w specyficznym okresie przed zbiorami tj. w tzw. przednówku, kiedy surowca na rynku jest mniej i co może wpływać na ceny,

⁴ <https://www.morningstar.com/news/dow-jones/202405288905/soybean-futures-drop-on-improving-weather-outlooks-daily-grain-highlights> [dostęp w dniu 11 czerwca 2024 r.].

gdy rośnie lub jest na odpowiednio wysokim poziomie produkcja zwierzęca i popyt na pasze. Dalsza sytuacja w zakresie cen pasz jest jednak niepewna i zależy od różnych czynników popytowo-podażowych na rynkach zarówno polskim, jak i światowym.

Przesłanki interwencji Prezesa UOKiK na gruncie u.o.k.k.

Odnosząc się do możliwości naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, informuję, że w przedmiocie relacji między przedsiębiorcami, przepisy u.o.k.k. przyznają Prezesowi UOKiK kompetencje do podejmowania działań jedynie w interesie publicznym poprzez przeciwdziałanie praktykom ograniczającym konkurencję: porozumieniom ograniczającym konkurencję (art. 6 u.o.k.k.) oraz nadużywaniu pozycji dominującej (art. 9 u.o.k.k.).

W kontekście powołanych przez Państwo okoliczności dotyczących wysokich cen pasz należy wskazać, że ustawowe kompetencje Prezesa UOKiK związane z przeciwdziałaniem praktykom ograniczającym konkurencję nie czynią z niego organu uprawnionego do regulowania cen. Organ antymonopolowy nie może wpływać na politykę cenową przedsiębiorców tak długo, jak długo nie wypełnia ona znamion deliktu antymonopolowego określonego przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W takich sytuacjach Prezes UOKiK w dalszym ciągu nie ustala poziomu cen, a oddziaływać na nie może jedynie pośrednio, tj. poprzez wyeliminowanie niedozwolonych prawem praktyk i zwiększenie konkurencyjności na danym rynku.

Mając na uwadze powyższe wyjaśnienia należy zatem wskazać, że przekazane informacje nie dają obecnie podstaw do powzięcia podejrzenia, że wysokość cen pasz może być wynikiem naruszenia prawa konkurencji tj. nadużywania pozycji dominującej albo zawarcia przez przedsiębiorców niedozwolonego porozumienia. Podkreślenia wymaga, że wysokie ceny - nawet bardzo dotkliwe dla odbiorców - nie są same w sobie podstawą do przyjęcia, że we wskazanym stanie faktycznym doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wyjaśniam również, że podjęcie przez Prezesa UOKiK działań w ramach przysługujących mu kompetencji warunkowane jest m.in. dysponowaniem dowodami lub informacjami uprawdzopodobniającymi potencjalne naruszenie przepisów ww. ustawy.

Tym samym, jeśli są Państwo w posiadaniu dodatkowych informacji, które mogą świadczyć o tym, że zachowanie przedsiębiorców może stanowić praktykę ograniczającą konkurencję w wyżej opisanym zakresie, uprzejmie prosimy o przekazanie tego rodzaju informacji, w szczególności wskazanie danych podmiotów gospodarczych odpowiedzialnych za potencjalne naruszenie oraz o dołączenie wszelkich dowodów, które mogą być pomocne w uprawdzopodobnieniu naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przesłanki interwencji Prezesa UOKiK na gruncie u.p.n.w.p.k.

W świetle przekazanych informacji o utrzymywaniu się cen paszy na znacznie wyższym poziomie niż oczekiwany, wyjaśnienia wymaga, że również na gruncie przepisów ustawy o przewadze kontraktowej Prezes UOKiK nie jest uprawniony do regulowania cen stosowanych w relacjach między przedsiębiorcami.

Podejmowane przez Prezesa UOKiK działania mają na celu identyfikowanie, a następnie eliminowanie zachowań naruszających przepisy ustaw, których egzekwowanie pozostaje w kompetencji organu (np. przepisy u.p.n.w.p.k.). Na gruncie ustawy o przewadze kontraktowej ingerencja Prezesa UOKiK w relacje pomiędzy nabywcą a dostawcą możliwa jest wyłącznie w przypadku, gdy stwierdzone zostanie stosowanie przez podmiot posiadający przewagę kontraktową nieuczciwej praktyki, tj. praktyki wymienionej w art. 8 ust. 1 u.p.n.w.p.k., albo tam niewymienionej, ale naruszającej dobre obyczaje oraz istotny interes słabszej strony umowy nabycia produktów rolnych lub spożywczych (art. 6 u.p.n.w.p.k.).

W tym miejscu należy wskazać, że przekazane pismo nie zawiera informacji o konkretnych zachowaniach dostawców pasz, które mogłyby stanowić podstawę do podjęcia działań formalnych przez Prezesa UOKiK. Dlatego też, w razie gdyby posiadali Państwo informacje uprawdopodobniające, że w ramach przedstawionego stanu faktycznego mogło dochodzić do stosowania przez uczestników rynku praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową, uprzejmie proszę o ich przekazanie.

Mam nadzieję, że przedstawione wyjaśnienia okażą się przydatne i wystarczające.

*Z poważaniem,
Tomasz Chróstny*

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

KLAUZULA INFORMACYJNA

Zgodnie z art. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (*ogólne rozporządzenie o ochronie danych*), informujemy, że:

Administrator Danych Osobowych	Administratorem Państwa danych osobowych jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa.
Dane kontaktowe Inspektora Ochrony Danych UOKiK	Dane kontaktowe Inspektora Ochrony Danych: iod@uokik.gov.pl .
Cele przetwarzania danych osobowych	Dane osobowe są przetwarzane w celu udzielenia odpowiedzi oraz w celu wypełnienia obowiązku archiwizacyjnego.
Podstawa prawna przetwarzania danych osobowych	Dane osobowe są przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c) i e) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO).
Informacja o odbiorcach danych osobowych	Dane osobowe mogą być przekazywane innym podmiotom zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub prawem krajowym.
Okres przechowywania danych osobowych	Okres przechowywania danych osobowych reguluje instrukcja kancelaryjna UOKiK ustalana zgodnie z ustawą z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, według której okres ten wynosi 5 lat od końca roku, w którym zakończono sprawę.
Uprawnienia z art. 15-19 i 21 ogólnego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679	Mają Państwo prawo do dostępu, sprostowania swoich danych osobowych, ograniczenia przetwarzania oraz prawo do usunięcia danych osobowych jeśli dane nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z prawem lub dane osobowe muszą zostać usunięte w celu wywiązania się z obowiązku prawnego przewidzianego w prawie Unii lub prawie krajowym. Mogą Państwo w dowolnym momencie wnieść sprzeciw, skutkujący zaniechaniem przetwarzania danych osobowych, chyba że Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wykaże istnienie ważnych prawnie uzasadnionych podstaw do przetwarzania, nadrzędnych wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą.
Prawo do wniesienia skargi	Mają Państwo prawo do wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa, gdy uznają Państwo, iż przetwarzanie danych osobowych przez administratora narusza przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679.
Informacja o dobrowolności lub obowiązku podania danych osobowych	Podanie danych osobowych jest dobrowolne.

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	1037078.3047150.2851514
Nazwa dokumentu	Krajowa Rada Izb Rolniczych odpowiedź na pismo.pdf
Tytuł dokumentu	Krajowa Rada Izb Rolniczych odpowiedź na pismo
Sygnatura dokumentu	DPK.81.7.2024
Data dokumentu	25.06.2024 16:06:08
Skrót dokumentu	DCC6EA70CDF3F412C8DDB438BA13D1E3552B3 AB5
Wersja dokumentu	1.4
Data podpisu	25.06.2024
Sygnatariusz	Tomasz Chróstny
Stanowisko	Prezes
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.120.1.1.
Data wydruku:	25.06.2024 16:44:49
Autor wydruku:	Wójcicka Agnieszka w zastępstwie za Sekretariat DPK

